

Nap

Októberről 217 észlelés érkezett be a rovatvezetőhöz, sajnos ezek közül csak egy fotografikus. Az átlagnál szárazabb és melegebb időjárásnak köszönhetően minden nap sikerült megfigyelni a Napot. A hivatalos adatok alapján naponta átlagosan 1,1 foltcsoport látszott, az aktivitásra jellemző R MDF 15,77-nek, míg az MH MDF 56,77-nek adódott. A koronágon szabad szemmel csak a NOAA 913-as csoportot lehetett megpillantani.

1-jén három csoport van a felszínen. A délkeleti negyedben található a 913-as és 914-es (típusuk C ill. J) -19° -on illetve -10° -on, míg a nyugati perem közelében a 915-ös D típusú AA -5° -on. 2-án utóbbi kisebb fáklyamezővel körülvéve nyugszik. 3-án a 913-as, majd 4-én a 914-es is eléri a CM-et (ekkor mindkettő J típusú, a 913-as penumbrajában két kisebb umbra látható), délkeleten eközben fáklyamezők figyelhetők meg a perem közelében. A következő napokban csendben fordulnak a perem felé – közben a 914-es pórussá szelődül, majd 8-án még a perem előtt elhal. A 913-as 9-én nyugszik, talán el is hal.

Észlelő	Észlelések	Műszer
Áldott Gábor (Budapest)	3/3	fD PST
Bartha Lajos (Budapest)	41/41	tá, v 5 L
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	37/37	v 16 T
Horváth Tibor (Hegyhátsál)	5/5	tá, fD 10,2 L
Keszthelyi Sándor (Pécs)	25/25	v sz
Keszthelyiné S. Márta (Pécs)	35/35	v 7x35 B
Kiss Barna (Felsőzsolca)	45/44	v 20 T
Kren, Gustav (Zágráb, HR)	38/38	pr 13 L
Ladányi Tamás (Veszprém)	1/1	fD 8 L
Lőrincz Miklós (Pécs)	40/40	v 9 L
Majzik Lionel (Tápióbecske)	7/7	v 10 L
Megyes István (Budapest)	3/2	fD 10 L
Nagy József (Farmos)	6/6	v, r 10,2 L
Ravasz Bálint (Orosháza)	4/4	v 5 L
Somosvári Béla (Miskolc)	1/1	v 15,2 T
Ífj. Szeiber Károly (Budapest)	12/12	v 8 L
Vida Tibor (Pécs)	30/30	v 7 L

Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ
1	3	35	130	0	11	0	0	0	0	22	1	18	200	0
2	3	36	100	1	12	0	0	0	0	23	2	50	210	0
3	2	23	60	1	13	0	0	0	0	24	2	35	170	-
4	2	23	50	-	14	0	0	0	0	25	1	15	100	0
5	2	27	60	-	15	0	0	0	0	26	0	0	0	0
6	2	23	40	0	16	0	0	0	-	27	1	14	20	-
7	2	24	50	0	17	0	0	0	-	28	2	28	170	-
8	2	22	30	0	18	0	0	0	-	29	0	0	0	-
9	1	11	30	0	19	1	14	30	0	30	1	15	50	0
10	1	11	10	0	20	1	15	30	0	31	2	34	150	0
					21	1	16	70	0					

Ezzel egy időben a CM-en -13° -on megjelenik a 916-os AA, de másnap már el is hal. Rövid élete során maximum a B típusig juthatott el.

Ezután hosszú makulátlan időszak következett, kicsivel több mint egy hétig egyetlen folt sem tarkította a naptevékenység minimumára jellemző monoton felszínt.

19-én aztán megint a CM-en alakul ki új csoport, szám szerint a NOAA 917-es. Másnapra a -5° -on található AA követője már kicsit erőteljesebb, 21-ére a terület típusa már C, és formája is átalakult – ekkor már kis kifli alakú ív mentén helyezkednek el a foltok. 22-én az ív megnyúlik, egyértelműbbé válik a vezető-követő tagolódás, a típus ekkor D. 23-án a mágneses tér már β - γ , a csoport tovább nyúlik, és egy új AA is megjelenik a kérdéses terület és a perem között - ez a NOAA 918-as. 24-én már nagyon a peremen vannak. A 917-es valószínűleg 25-ei nyugvása során, vagy utána lassan szétesik.

Egy újabb makulátlan nap után 27-én jelenik meg – micsoda véletlen, de megint a CM-en – a 919-es AA -15° -on. 28-án elhal, de a nyugati peremen -7° -on rövid ideig megfigyelhető a 920-as csoport, mely másnapra valószínűleg a korongról való lefordulása közben el is hal.

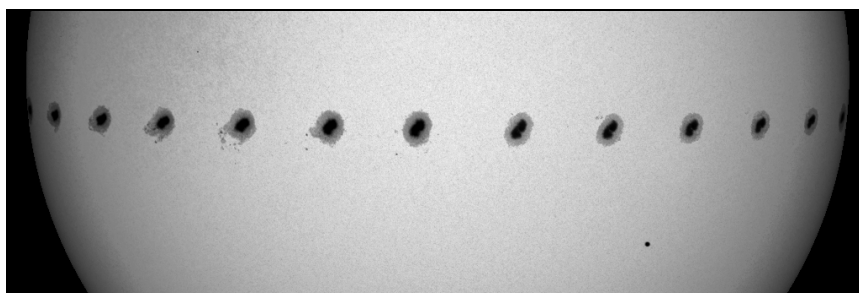
Így egy újabb foltmentes nap következik, majd 30-án a délkeleti negyedben a perem közelében létrejön a 921-es AA -7° -on. Másnap ezt követi nagyjából 10° -al lemaradva a már korábban látható fáklyamező ölelésében létrejövő 922-es csoport -15° -on. A 921-es ekkor már szépen fejlett, típusa D, mágneses tere β - γ , a vezetőben két domináns penumbrás folt található egymás mögött, míg a követőben inkább egy, melyet pórússok, illetve penumbrába ágyazott pórúscsoportok szegélyeznek.

November hónapban a szakcsoport megfigyelői 116 észlelést készítettek a Napról – ezek közül 7 darab fotografikus. Főleg a rendszeresen beköszönő ködös időszakok miatt 6 napról (a táblázatban dőlt betűvel szedett sorok) nem érkezett be semmilyen dokumentum. A NOAA adatai alapján e hónapban naponta átlagosan 1,9 aktív területet lehetett megfigyelni, a relatív napfoltszám havi átlaga 31,50-nek, míg a csoportok területének havi átlaga (az MH MDF) 377,67-nek adódott. Szabad szemmel a hónap folyamán több csoport is megfigyelhető volt; a hó elején a NOAA 921-es, a hó közepén a 923-as, míg a hó végén a 926-os.

Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ	Nap	AA	R	MH	SZ
1	2	46	310	-	11	1	13	620	-	21	1	11	10	-
2	2	59	460	1	12	1	18	610	-	22	0	0	0	-
3	2	57	320	1	13	2	30	710	-	23	0	0	0	-
4	2	52	400	-	14	3	41	800	-	24	0	0	0	-
5	2	62	380	-	15	3	50	680	-	25	1	12	260	0
6	2	30	160	-	16	3	42	690	-	26	1	12	160	0
7	2	26	90	0	17	3	38	570	-	27	2	30	280	1
8	3	38	390	0	18	3	39	580	-	28	2	34	240	-
9	2	29	520	-	19	3	38	550	-	29	2	33	330	-
10	1	13	530	1	20	3	33	340	-	30	3	59	340	-

1-jére a 921-es kicsit megnyúlik (ezt az érzetet erősíti az is, hogy ahogy közelít a CM-hez, egyre nagyobb szögben látunk rá), típusa már E. 2-án a vezető két komponense összeolvad, a kisebb foltokból álló követő felé pedig hosszú pórúslánc alakul ki. Eközben a 922-es alig változik, egy háromszög csúcsai mentén helyezkednek el

kisebb foltjai – egyik másik kisebb penumbrával is rendelkezik. A 921-es 3-4-én vonul át a centrálmeridiánon, területe 3-án 370 MH, a vezető és a követő körül lecsökken a pórusok száma, valamint a penumbrás területek aránya, és eltűnik a két komponens közötti pórushíd is. A 922-es 5-én ér a CM-re. Méretük és komplexitásuk a továbbiakban gyorsan csökken, 6-án a 922-es már csak A típusú pórus, 8-án pedig a 921-es is már csak D típusú – csupán a penumbrás vezető és követő maradt meg, valamint az őket ölelő fáklyamezők, a közties pórusok teljesen eltűntek. 9-én a 922-es elhal, de valószínűleg 10-ei nyugvása után a 921-es is erre a sorsra jutott.

A NOAA 923-as csoport útja a korongon – 2006.11.08-20. (SOHO MDI)

8-án időközben befordult a korongra a 923-as AA -6° -on. Típusa láthatósága során – melyet a fent látható montázs mutat – végig H (és decemberben egy fordulattal később NOAA 930 sorszámmal visszatér a korongra). A mellékelt kép jobb alsó negyedében lévő szabályos kerek folt a Merkúr (az átvonulás hazánkból nem volt megfigyelhető). A keleti perem közelében jól látható a Wilson-effektus is – azaz geometriai és egyben fizikai okok miatt (a fotoszférában, a penumbrában és az umbrában különböző hőmérsékletű, ezáltal különböző sűrűségű közeg található, emiatt adott hullámhosszon különböző mélységekig látunk be a Napba) a penumbrának a korong közepe felé eső része észlelhetően kisebbnek látszik, mint a perem felé eső – érdekes, hogy a beküldött rajzokon ez a jelenség nem olyan egyértelmű. Jó lenne ezen a téren szimultán fotografikus és vizuális megfigyelést végezni.

Ahogy a folt egyre jobban befordul a korongra, látszó mérete mellett a valódi is kis mértékben nő, 11-ére már 620 MH, azonban mágnesesen stabil, nyugodt, tere α . Főleg keleti és déli részén néhol kísérő pórusok szegélyezik (ez főleg 12-én és 13-án feltűnő), de az umbra sem teljesen szabályos, kisebb öblök, esetenként penumbra-hidak jelennek meg benne. 12-13-án kel a 924-es AA -7° -on. A 923-as 14-én halad át a CM-en, területe ekkor a legnagyobb, 660 MH – a hivatalos típusbesorolás ekkor már D-C típusúnak írja, azonban bipoláros jellege csupán a magnetogrammal készült képeken látható, és ott sem dominál. 14-én továbbá a korábban 924-es jelöléssel ellátott AA-t két részre bontják, a korábbi követő kapja a 925-ös sorszámot. A 923-as umbráját ekkor már jól látható penumbra-híd tagolja két (azonban továbbra is érintkező) részre – ez a felosztás a nyugvásig domináns marad, a méret pedig lassan csökken. A 925-ös és a 924-es az idő nagy részében C típusúak, utóbbi 17-18-án halad át a CM-en, előbbi egy nappal később követi. A 923-as 20-án nyugszik, közben a 925-ös elhal. 21-én már csak a NOAA 924-es A típusú pórus árválkodik a felszínen, majd 22-ére az is elhal.

Három makulátlan nap után fordul be a korongra fáklyamezők ölelésében a NOAA 926-os AA -8° -on. 26-án típusa J, 27-én C, területe pedig 250 MH. Ekkor jelenik meg tőle északkeletre $+8^\circ$ -on a NOAA 927-es aktív terület. 28-án mindkettő C típusú, a 926-os szabálytalan penumbrájában több kisebb umbra is megfigyelhető, míg a 927-esnél egy kisebb ív mentén helyezkednek el a foltok. 29-ére mindkettő kicsit megerősödik – a 926-os alakja olyan mint egy babszemé. A hónap utolsó napjára kicsit megnő a környező pórusok száma is.

A tárgyalt időszakban jelentősebb flertevékenység nem volt.

PÁPICS PÉTER